

ACC. N:R. M.10948:1-10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Agnete Vils
Härad: Albo Adress: Blekingsvägen 39, Lund
Socken: Rörum Berättat av: lantbr. Anders Nilsson
Uppteckningsår: 1948 Född år 1878 i Rörum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden.

s. 1-10. LMF 59.

ACC. N:R M. 10948:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det finns ingen oshifade lyar
här i hakevalla.

Byasiamma har funnits i
min tid. Längst vi på 1900-talet
bildades folk här till snöskottning
endligt den gamla seden med lya-
borrer.

Ungefär 1895 bildades en kök-
förening här. Det var 4-5 bröder
som bildade bolaget.

När jag var ung kökade vi
långsamt med plöjd.

Omkring 1890 såg jag de
fröta skindmaskinerna och släta-
maskinerna i Rönne. Omkring
seksiofve kom den fröta gjalt-
bindaren; den skapade linnander på
bronsborst i Vimmerby.

Det var i regel de större gårdarna som började med nyheterna. När så små bönderna såg att det lönde sig skaffade de sig också nyheterna.

Fram tills barndomen minns jag trä-äret, först 1890 fick vi en riktig flög.

I vår förening bildades här omkring skolokist.

Efter skiftets genomförande hade byalaget mer och mer förlorat sin praktiska betydelse. När så fjär- och fjörstföreningarna bildats hade den stora delen av byalagets betydelse försvunnit.

Omri god ring kände man inte till i min barndom. Det började man med här i slutet av 1800-talet.

Locherbeibodlingen började men inte
med här förän de första åren av 1890-
tallet, och det kom inte riktigt igång
förän vi på 1900-tallet.

För hade vi en väng som låg
i hölstråda, men nu sås alltsammans.

Dikning har man hållit på
med så länge jag kan minnas. Men
man dikade inte så djupa då som nu.

Ängsmarkerna har mer och mer
fått ge vika för uppodling.

Den enda form av hemslöjd
vi har här är träsko-tillverkare. Indu-
strien tog död på denna hemslöjd.

I Rönne fanns för skjuts-
skyldighet. Bönerna skulle skjutas
från här och från görsivaregården.

Lånska många emigrerade

från Amerika på 1880-90-talet. De bodde
då de var låtare av tjäna pengar
där. Nu del avse för att slippa värn-
plikten. Immigrationen tog till när
industrin kom i gång här hemma och
gav goda arbets-möjligheter.

I min ungdom betalades
tjänarna i lön med konians lön.
Men då jag som 10-åring tjänade
som "vakt-pojk" fick jag det första året
hemvärns-vardnad, och tre strumpor
och en skjorta. Men då jag blev större
och tjänade som dräng fick jag bara
konians betaltning.

Den sociala skillnaden
mellan tjänare och husbondefolk
var tydligt märkbar. Många gånger
hade tjänstefolket det mycket svårt.

Huset var av lera och klädda med
kalkmörtel. Röd färgning och målning
var ganska vanligt. I början av
1900-talet lade man papp- och spår-
tak på de hus, som reparerades.

Möblerna var enkla och ofe-
krädda. I stugan hade vi några
väggförsäta träbänkar, en gasabänk
och en kakelugnsbänk. Dessutom en
stort bord och ett hönschäp. I min
ungdom köpte de mindre bemiddlade
sina möbler på Riviks marknad och
de som hade bättre råd beställde hos
byrnicharen.

Vi hade en stor eldriod i mitten
helt med tre-fot av järn till knäna.
I slutet av 1890-talet fick vi köks spis
hemma. Den monterades in i den

öppna dörraden.

Indast på de stora gärdarna hade man riktiga gardiner. På husmaussjällarna var det vanligt med gardiner, men en del hade en liten kappgardin, som täckte halva fönstret.

Tapeter var vanligt i min ungdom. Vi hade kalkade väggar. Tapeter började användas för cirka 50 år sedan.

Vi hade lergolv, som var täckt med fin vit sand och när stuen skulle pyntas täcktes det med en. I sedan lades brädgolv och nu på 1900-talet började vi använda mattor.

I min barns sätes en gylla med maten min på bordet och när den gick alla åt. Denna sed förekom många år in på 1900-talet. Indast

här sojga hade vi var sin tallrik av lea
Hornshedar ätvändes och var och en
hade sin krua i fickan. Varje villa-
bräda var märkt för sin person.
Från städerna kom bruket att
ätvändas först.

Det fanns nog lite sociala
klyftor mellan husbondefolk och tjän-
na på gården. Tjänste folk hade
sina egna fester och husbondefolkets
sina.

Vi hade fjädervagnar på den
tiden. De tjänste vagnarna ansågs
charabangerna vara.

De tjänstägna bröderna hade
stora gillsen, som varade i flera dagar.
På sin barn förs bör man stort
kräta gille. Dagen följande ödes i

regd i kyrkan.

För gids både gammal och ung
i kyrkan på söndagarna.

En sed som här hållit sig kvar
in på 1920-talet är att en kvinna
som fått ett barn skulle gå "kyrko-
gång." Den kvinna som håller barnet
vid dopet skulle följa med modern.
Detta var inget frång men kyrko-
herden förhade att modern kom hit
kyrkan och blev "kyrktagen."

Vi begravningsar mötte bantorn
lita taget vid kyrkogårdsgården och
"djöng in lihet." Jordfästningen
skedde inte. Senare och upplade
kring skolskiftet.

Slutligen fanns i minna
lygga är.

Vi var 3-4 familjer om att hålla
Limbris barnens - blad i vår barndom.

Böcker läste man aldrig med undan-
tag av andaktens böcker och kaikenen.

De annåtliga traditionen be-
tydde mycket mera då. Efter ar-
betet i skymningstimmerna innan
det ännu var tid att tända ljus
samlades vi barn och någon av
de vuxna berättade för oss.

Vår vi gick i folkskolan
varde läsare bara från 1:e novem-
ber till den 1:e april. Vi pojkar
beträddes i arbetet de övriga må-
naderna. Småskolan höll på längre
än på sommaren.

Det hände sällan att någon
gick mer än folkskolan. En och

ACC. N:R M.10948:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ärman som ville bli präst eller
läsare gick över till rektorskolan
i Jönköpings hamn.

Under den första världskriget
kunde bönderna det bra; då
sparsade på sin del sina pengar,
men de första skördade nog bönderna.
Vägen höghoppunkten i samband
med den senaste kriget har det
inte varit för lantbrukarna.